

TYPY INTELIGENCJI. 8 INTELIGENCJI WEDŁUG PROF. H. GARDNERA

Inteligencja wieloraka to teoria opracowana na początku lat 80. XX wieku przez Howarda Gardnera. **Amerykański psycholog dodaje do podstawowej definicji „inteligencji”, mierzonej poprzez testy IQ, swoje osiem typów, zawartych w blokach.** Wartości różnią się pomiędzy społeczeństwami, zgodnie z tym, co dla danego społeczeństwa jest potrzebne, użyteczne i cenione. Do pomiaru tego rodzaju inteligencji potrzeba zastosowania znacznie dokładniejszych testów niż w przypadku standardowego pomiaru inteligencji. Teoria wymaga obserwacji oraz oceny jednostki w różnych sytuacjach życiowych.

Inteligencja logiczno – matematyczna

To rodzaj inteligencji oparty na myśleniu przyczynowo-skutkowym. **Przejawia się w postrzeganiu świata poprzez ciągi zdarzeń, logiczne myślenie i kreatywne rozwiązywanie problemów.** Dotychczasowe badania miernika IQ dotyczyły właśnie tego rodzaju inteligencji.

Dzieci z dobrze rozwiniętą inteligencją logiczno-matematyczną dbają o porządek, o szczegóły, lubią rozwiązywać zagadki (problemy), samodzielnie dochodzić do rozwiązania. Szybko dostrzegają związek między różnymi zjawiskami, łączą je. Lubią gry matematyczne i łamigłówki. Dzieci z rozwijającą się inteligencją logiczno – matematyczną cechuje myślenie abstrakcyjne i zamiłowanie do eksperymentów. To nie znaczy, że dziecko będzie na pewno naukowcem czy matematykiem, ponieważ takie maluchy lubią również dogłębnie zajmować się gramatyką – analizować strukturę zdania, samodzielnie je konstruować z zastosowaniem zasad.

Rozwój inteligencji matematyczno-logicznej zaczyna się nim dziecko zacznie chodzić, czyli w okolicach pierwszych urodzin. W pierwszej fazie dziecko bada otaczające je przedmioty, bierze do ręki, poznaje związki między przyczyną i skutkiem. Dwuletnie dziecko uczy się liczyć elementy i wykonywać proste działania matematyczne. Wyższe myślenie logiczne i matematyczne rozpoczyna się, gdy dziecko potrafi odłożyć przedmioty i wykonać obliczenia, stosując liczby i symbole (dzieci w wieku wczesnoszkolnym).

Aby rozwijać w dziecku ten rodzaj inteligencji, warto stawiać przed nim zadania wymagające liczenia w pamięci, rozwiązywania problemów lub szacowania. Rozwijając ten typ inteligencji już we wczesnym dzieciństwie, mamy większe szanse, że nasze dziecko z łatwością i w prawidłowy sposób będzie się posługiwało pojęciami czasu, miejsca, liczby.

Inteligencja językowa (inaczej lingwistyczna, werbalna)

Najprościej ujmując, to umiejętność jasnego wyrażania własnych myśli poprzez słowo mówione.

Osoby obdarzone tym typem inteligencji charakteryzuje: tzw. „bogate” słownictwo, łatwość argumentacji, zamiłowanie do literatury, zabaw słownych, żartów, debat i przemówień publicznych oraz kreatywnego pisanie różnego typu teksów, w tym poezji. Dzieci obdarzone tym typem inteligencji z łatwością zapamiętują informacje i sporządzają notatki, z łatwością posługują się językiem w celach rozrywkowych, bawiąc publiczność. Poza tym dużo szybciej uczą się języków obcych.

Elementami kluczowymi inteligencji językowej są: wrażliwość na dźwięki, brzmienie, rytm, modulację głosu, budowę i znaczenie słów.

U dzieci w wieku przedszkolnym ten typ inteligencji można rozwijać na kilka sposobów, m.in. poprzez żarty, zagadki, krzyżówki i szarady, jak również czytanie, recytację i śpiewanie i dialog. **Wspólne wymyślanie bajek to najlepszy trening kreatywności.** Dzieciom starszym służy samodzielne pisanie opowiadań i pamiętników oraz wystąpienia oratorskie, np. na akademiach szkolnych czy jasełkach.

Inteligencja przyrodnicza (inaczej naturalistyczna lub środowiskowa)

Ten typ inteligencji opiera się na poznaniu, docenianiu i zrozumieniu natury. **Osoba obdarzona inteligencją przyrodniczą „czuje” naturę, troszczy się o świat, dba o zwierzęta, pielęgnuje rośliny.** Odznacza się zdolnością do rozumienia i czerpania wniosków i korzyści ze środowiska naturalnego. Od razu nasuwa nam się na myśl zawód związany z

przyrodą: botanik, weterynarz czy rolnik. Dzieci z dobrze rozwiniętą inteligencją przyrodniczą świetnie radzą sobie w klasyfikacji różnych przedmiotów w hierarchie (stopniują rzeczy ważniejsze i mniej ważne), dostrzeganiu wzorców funkcjonujących w naturze. Dzieci – przyrodnicy aktywnie spędzają czas na świeżym powietrzu. **Lubią zbierać kwiaty i pątyki, kolekcjonować kamienie i muszelki, mogą godzinami obserwować mrówki, motyle i pszczoły, uwielbiają opiekować się zwierzętami.**

Wspomaganie inteligencji przyrodniczej jest nieco bardziej pracochłonne, niż w wypadku innych jej typów. Warto bawić się z dzieckiem w zabawę pod tytułem Szybka Grządka. Do wykonania tytułowej grządki potrzebny jest tylko sznurek. Należy objaśnić dziecku, czym jest grządka i jak dokonuje się obserwacji. Kolejny krok to stworzenie ze sznurka kwadratu (pokażmy dziecku jak związać końce sznurka, aby powstał odpowiedni kształt). Pozwól dziecku wybrać miejsce realizacji zadania (może to być trawnik, a nawet chodnik przy domu czy ogród przedszkolny). Montujemy w wybranym miejscu nasz kwadrat, który na potrzeby zabawy staje się grządką. **W swoim notatniku dziecko zapisuje wszystko, co dostrzeże, co znajdzie na wyznaczonej grządce – kamyki, robaki, rośliny, nasiona.** Jeżeli nie potrafi pisać, może schematycznie narysować (choć w wypadku przedszkolaków to trudniejsze zadanie, ponieważ ich schematyczny rysunek będzie zapewne bardzo, ale to bardzo staranny). Kolejny etap polega na opracowaniu mapy swojej grządki. Można także stworzyć zielnik, robić zdjęcia.

Inteligencja muzyczna (inaczej słuchowa lub rytmiczna)

To rozumienie świata poprzez dźwięki. **Osoby obdarzone inteligencją muzyczną mają tzw. „słuch muzyczny”, czyli są mocno uwrażliwione na dźwięki płynące z otoczenia.** Muzyka i rytm to ich cały świat. Świetnie tańczą, często dobrze śpiewają, potrafią rozróżnić dźwięk poszczególnych instrumentów i odtworzyć melodię po jej jednokrotnym wysłuchaniu. Posiadają zdolności językowe i łatwość przyswajania akcentu.

Ten rodzaj inteligencji pojawia się najwcześniej. Dzieci muzyczne chętnie śpiewają, nucą, grają na czym się da, po prostu otaczają się muzyką i dźwiękami. Inteligencję muzyczną łatwo rozwijać, łącząc z muzyką codzienne czynności: słuchać muzyki podczas wykonywania prac domowych, śpiewać, nucić, rymować, zabierać dziecko na koncerty i spacerować po parku, zachęcać do występów publicznych i komponowania. Można zapisać pocięchę na zajęcia z rytmiki, śpiewu czy gry na instrumencie.

Inteligencja przestrzenna

Ten rodzaj inteligencji umożliwia rozumienie otoczenia dzięki kształtom i wyobrażeniom pochodzącym ze świata zewnętrznego oraz wyobraźni.

Osoba obdarzona tym typem inteligencji “myśli obrazami”, czyli używając wyobraźni. Dziecko zwraca uwagę na szczegóły, detale, wszystko jest dla niego ważne. Cechuje ją duża wrażliwość na otaczające przedmioty, kolory i wzory. Lubi wykonywać różnego rodzaju prace plastyczne, układać puzzle, czytać mapy, wie jak łączyć ze sobą harmonijnie kolory. **Jest obserwatorem, bardzo często używa wyobraźni – wizualizacji, chętnie obrazuje zagadnienia w postaci diagramów, schematów i tabel.** W proces zapamiętywania angażuje wszystkie zmysły. Dziecko z rozwiniętą inteligencją przestrzenną jest bardzo kreatywne i twórcze.

Dzieci o rozwiniętej inteligencji wizualno-przestrzennej mają bogatą wyobraźnię, preferują książki z wieloma ilustracjami, świetnie radzą sobie z układankami, klockami i zabawkami konstrukcyjnymi.

Rozwój inteligencji przestrzennej dziecka należy wspierać wszelkimi możliwymi sposobami. Warto zainwestować w materiały do prac plastycznych, zapisać dziecko na zajęcia plastyczne lub wspólnie z dzieckiem zorganizować tego typu zajęcia w domu. Doskonałą, rozwojową zabawę umożliwiają klocki. Okaże się także, że to dziecko jest najlepszym pilotem podczas rodzinnych wypadów samochodowych (doskonale orientuje się w czytaniu mapy). Starszak lubi zabawy konstrukcyjne, tworzy niesamowite budowle z klocków, dobrze radzi sobie z zadaniami technicznymi

Inteligencja ruchowa (inaczej kinestetyczna)

To nauka poprzez wykonywanie czynności, ruch; to świadomość własnego ciała.

Dzieci obdarzone inteligencją ruchową uwielbiają taniec i sport. Z przyjemnością wykonują własnoręcznie różnego typu prace, np. majsterkowanie, rzeźbienie. Na co dzień posługują się językiem ciała i dużo gestykują. Potrafią, bez wykorzystania logicznego i świadomego myślenia wykonywać trudne manewry, zarówno własnym ciałem jak i innymi przedmiotami. Mają doskonale wypracowane reakcje automatyczne. Potrafią planować działania, dzielić zadania, mają świetną organizację przestrzenną. Dzieci z rozwiniętym tym typem inteligencji przepadają za gramami ruchowymi, najlepiej grupowymi. **Dorośli mylnie nazywają je „nadpobudliwymi ruchowo”.** Dzieci takie są bardzo wrażliwe na dotyk.

Dzieci w wieku szkolnym z rozwiniętą inteligencją ruchową często mają problemy w szkole, ponieważ oczekuje się od nich skupienia i ciszy, czyli po prostu siedzenia w ławce przez 45 minut. Należy zapewnić im maksymalnie dużo przerw. Zajęcia dla takich dzieci powinny być bardzo urozmaicone, ciekawe, z zastosowaniem różnego typu urządzeń (np. mikroskopy, rzutniki, tablice interaktywne). **Najłatwiej zapamiętują to, co było wykonywane, trudniej to, co było wyłącznie omówione.** Duże znaczenie mają dla nich zwierzęta i środowisko naturalne. Radość sprawia im zgłębianie tajników biologii i zagadnień ekologicznych. Dobrze piszą i dobrze liczą, lubią wymyślać nowe gry, są kreatywne. Warto zapewnić dziecku odpowiednią dawkę ruchu, tak by mogło się „wyszaleć”. Doskonały wybór to zajęcia sportowe, taneczne, teatralne itp.

Inteligencja interpersonalna (społeczna)

Ten rodzaj inteligencji zawiera w sobie cechy wszystkich pozostałych typów. Nierozerwalnie wiąże się z inteligencją emocjonalną, na którą, oprócz umiejętności społecznych, składają się zdolność samokontroli, samokreacji i wglądu we własne emocje. **Jej podstawa to zdolność rozumienia innych i empatia, oraz zdolność do postrzegania cech różnicujących ludzi.** Pozwala ona na bezbłędne wychwycenie zmian nastroju, motywacji, zachowania i intencji.

Osoby o tym typie inteligencji po prostu muszą przebywać wśród ludzi. Uczą się przez kontakty międzyludzkie. Potrafią doskonałymi słuchaczami i doradcami. Mają szerokie zainteresowania i często uczęszczają na wiele dodatkowych zajęć. Opinie krytyczne tylko dodatkowo motywują je do działania.

Dzieci z dobrze rozwiniętą inteligencją interpersonalną są asertywne, komunikatywne, łatwo nawiązują i utrzymują kontakty społeczne, potrafią współpracować, mają zdolności przywódcze i umiejętności mediacyjne. Cechuje je łatwość poznawania, rozumienia myśli, uczuć, poglądów i zachowań innych ludzi, są tolerancyjne. Istnieje możliwość wspomagania rozwoju tej inteligencji poprzez umożliwianie dzieciom kontaktów społecznych, zabaw w większym gronie i wspólnej nauki. Najprościej mówiąc – należy wyjść do ludzi, na plac zabaw, do kina, do parku.

Inteligencja intrapersonalna (intuicyjna)

Ten rodzaj inteligencji wiąże się z wiedzą o sobie samym i oznacza zdolność do patrzenia na świat z własnego punktu widzenia, rozpoznawania własnych uczuć i emocji. Pozwala na osądzanie ich i wykorzystanie w autokontroli. W połączeniu z inteligencją interpersonalną pomaga wybrać najlepszą drogę w życiu.

Osoby z rozwiniętą inteligencją intrapersonalną posiadają tzw. „mądrość życiową”, intuicję, wewnętrzną motywację i silną wolę do działania. Takie osoby są nieco skryte, wolą pracę w samotności, bywają wstydliwe.

Dzieci o mocnej inteligencji intrapersonalnej są indywidualistami, są odpowiedzialne, znają swoje mocne strony, budują wewnętrzną motywację. Nie boją się trudnych pytań i chętnie podejmują ryzyko. Lubią znać opinię innych, którą potem analizują, poszerzając swoje horyzonty myślenia. Nie porzucają swoich ambicji i nie rozpamiętują porażek i słabości.

Najlepszym sposobem rozwoju dziecka posiadającego dobrze rozwiniętą inteligencję intrapersonalną, jest stworzenie mu optymalnych warunków, w których samo

decydowało o zakresie pracy, tempie jej wykonywania. Takie dziecko musi mieć możliwość doświadczenia samodzielnej nauki. Poszukuje „swojego” miejsca.

Karolina Ślusarczyk

Źródło: <http://dziecisawazne.pl/8-inteligencji-wedlug-prof-h-gardnera/>